

Csaba Rezső – Juhász László – Szűcs Pál

ÚJ MAGYAR IPARMŰVÉSZEZET FELÉ

Az idő kérdezős nekünk válaszolnunk kell:

- felkészült-e a magyar iparművész az új idők új feladataira?... ,
- a történelem új szele fű: rendben van-e az iparművészet szénája?... ,
- képes lesz-e az iparművész azt a munkát elvégezni, amit rajta kívül senki más nem végezhet el?... ,
- rendelkezik-e az iparművész új feladatainak szociális előfeltételeivel... ,
- iparművész-nevelésünk figyelembe veszi-e a korszerű szempontokat és szükségleteket?... ,
- iparművészetünk intézményei alkalmasak-e a magyar iparművészet korszerű továbbfejlesztésére?... ,
- hajlandók-e vagy képesek-e iparművész ügyeink vezetői az új magyar szellemiség iparművészeti konzekvenciáinak levonására?... ,
- felismerték-e a vezetőink, hogy a magyar megmaradásért vívandó harc mit parancsol az iparművészetnek?... ,
- feladták-e neobarokk mentalitásuk túlhaladott ideológiáját és meddő módszereit?... ,
- tudják-e az illetékesek, hogy a szociális átalakulásnak iparművészeti vonatkozásai is vannak?... ,
- egy szóval: alkalmas-e mai iskoláival, intézményeivel, vezetőivel, életszemléletével, módszereivel, teljesítőképességével összes mai adottságaival a magyar iparművészet arra, hogy egy új korszak alapjait lerakja?

Az idő kérdezős nekünk válaszolnunk kell.

Nemcsak emberi jogunk, de parancsoló magyar kötelességünk problémáink nyílt és őszinte feltárása, a bajok megkeresése és az új utak megmutatása. E kiadvány írói a történelmi élet egyre feszítőbb erejének, magyar önmadatunk nyugtot nem hagyó szavának engednek, amikor az új magyar szellem beáramlását akadályozó gátakat lebontására vállalkoznak.

Mert mit látunk? – Látjuk egyfelől azokat a laikus nem iparművész vezetőket, akik egy túlhaladott korszak szellemében és módszereivel adminisztrálják a magyar iparművészetet. – Látunk építőerőt pusztító kulisszaharcokat, egyéni érdekeket ápoló intrikákat. – Itt is ott is, címekért és rangokért törtető "neobarokk" emberekkel találkozunk. – Mások összeköttetései hágóin futtatják jól kiépített karrierjüket. – Látunk hatalmas összegeket, melyek az iparművészetnek nem jól kamatoznak. – Négy szemközt sok igazságot hallunk, gyűléseinken pedig záporoznak a bókók. – Aki jól tud uriembert játszani és "alázatos tiszteletem"-ezni, az kegyekben részesül, aki nyíltan és férfiasan beszél az "nem kívánatos" elem. – Általában azt tapasztaljuk, hogy iparművészetünk intézményei az új magyar ideológiával, az egész magyar életet átalakító szociális szellemiséggel szemben érzéketlenek és még ma is egy letűnő kor eszközeivel és módszereivel dolgoznak.

De egyebet is látunk. – A magyar iparművészek tehetségesek, de nincs kiforrott, korszerű és magyar művészetideológiájuk: hiányzik az alkotómunkához az inspiráló szellemi légkör. – Az utolsó negyedszázadban kitermelődött sok komoly, alkotásokra képes iparművész, de elszigetelődtek, szerepük nem lehetett átütőerejű. – Nem egy komoly tehetség elkallódott, más pályára sodorta az iparművészsors mostohasága. – Akadályozza az új magyar iparművészet kialakulását egyfelől a szépen rajzoló giccselők, másfelől a kontárok üzleti szellemmel jó alátámasztott érvényesülése. – Az iskolától kezdve az iparművész szervezeteken keresztül kulturpolitikánk iparművészeti ténykedéséig hiányolnunk kell az iparművészet értékelésének, fejlesztésének, egységes és korszerű szempontjait.

Ez a kiadvány azt dokumentálja, hogy nem remélt mértékben feltámadt az iparművész öntudat, hogy az iparművész már nem a régi, semleges, mindig csak hallgató jámbor lény, aki végbizonyítványa átvételétől kezdve ki van szolgáltatva rendezetlen társadalmi helyzetének. Az iparművész el akarja foglalni méltó helyét az újjáalakuló magyar társadalomban s nem nyugszik addig, amíg az iparművész diplomának ki nem vívja a más diplomákat már megillető társadalmi rangot.

"Uj szelek nyögetik az őz magyar fákat" – visszhangoznak Ady szavai már az ifjú iparművész szívekben is. A Magyar Iparművészek Országos Egyesülete másfél évtizedes munkájának gyümölcsei érné kezdenek. A MIOE, ha mást nem is, de azt elérte, hogy a keblén melengedett iparművész életrekel. Nem lehetünk hálátlanok vele szemben, de ki kell mondanunk: amit elkezdett, azt fejezze is be, amit elültetett, azt nevelje is fel. Elültette az igényeket, az igények szárbaszőkcentek, lássuk a gyümölcseit. Ma már minden magyar iparművész igényli oklevele értékelését, igényli szociális, gazdasági és kulturális pozícióját. Szembefordul az elnyomással, nem tűri tovább kiszolgáltatott helyzetét, vállalni akarja a magyar megmaradás reá váró feladatait. "Az iparművészet az iparművészeké", ez volt a MIOE jelszava: elérkezett az ideje, hogy a jelszóból valóság legyen.

A nemzet új korszakot elindító önvizsgálatot végez. Az építő önvizsgálat folyamatát akarjuk elindítani az iparművészetben. Tehát nem "palotaforradalom" a célunk. Ezt hangsúlyoznunk kell, ismerve röpiratunk fogadtatásának légköri viszonyait. A fejlődés egészséges folyamatának azt tartjuk, ha az erők "alulról felfelé" mozdulnak, ha elsőnek a gyakorló, a független iparművész szólal meg. Szűkebb társadalmunk kormányzatának az a feladata, hogy az ilyen építő szándékkal jelentkező új erők felé fordítsák a magyar iparművészszervezetek vitorláit. Nem ismeretlen sem az egyetemes magyar, sem a szakmai élet berkeiben az elveket nem ismerő személyes érdek. Hát itt nem erről, hanem ételalakító elvekről van szó, mert nem személyek érdekei, hanem a magyar iparművészet sorsa forog kockán. Egyszerlen arról van szó, hogy a szociális átalakulás, az új magyar öntudat és szellemiség iparművészeti konzekvenciáit – ha élni akarunk – sürgősen le kell vonnunk, mert:

szent meggyőződésünk, hogy a szigorú önvizsgáló és az ebből következő új feladatok vállalása nélkül elmulasztjuk az első nagy történelmi lehetőséget, mely a magyar iparművész összes problémáinak megoldására ad nagyszerű alkalmat.

Aki nem ebben a szellemben itéli meg mondanivalóinkat vagy halálosan idegen tőle az intrikát és taktikázást nem ismerő, nyílt építő szándék, vagy pedig rosszindulat lakozik benne. Ez a szándék nem ismeri a letűnő korszak módszereit. Nem rajong sem a címekért, sem az öncélú kitüntetésekért. Nincsenek jó öszeköttetései, de van megölhetetlen hite. Nem fondorlattal, hanem igazságaival győz. Tud óriási áldozatokat hozni, de megveti azt az altruizmust, amelyben egyesek elvéreznek, hogy mások, az elvérézők segítségével alapozhassák meg anyagi karrierjüket. Ez a szellem sem anyagi kívánságokat, sem cím, rang és kitüntetés adta felsőbbrendűséget nem ismer. A mi utunk a munka, mód-szerünk az építés, célunk az új magyar iparművészet.

1. Milyen az iparművész társadalmi rangja, helye és szerepe?

Mi az iparművész? – Vendégművész?... aki belopakodott a művészetek szent csarnokába s ott megtűrt vendégként térfereg a "grand art" árnyékában?... Diszitő iparos?... aki "művészi fokra fejlesztette" a drapériaredőzetek elrendezését?... Talán a souvenir-boltok direktisze, vagy a lámpaernyőipar titkos muzsája?... Esetleg a művészeti élet prostituáltja, akivel bárki a művészet örömeibe ringathatja magát – két pengőért?... Az volna az iparművész, aki a "Tér és Forma" szerint a tetőzetekeket ezer ráncba szedi, mint a kárpitos a félhomályos fogadószobák bárnyfüggönyeit s teletűzdel minden háztetőt horganyból öntött diszitményekkel, ballusztrádokkal, vázákkal, bádogsisakkal és női figurákat utánzó fantasztikumokkal?... Ma, amikor mindezek művelőiről azt lehet állítani, hogy "lényegében iparművészek voltak", – ma, amikor az iparművészt ki-ki kénye-kedve szerint hol a "plüsszalónok keresztfiá"-nak, hol "otthondiszitő"-nek, hol a "mérnökök cselédjé"-nek nevezheti – ideje, hogy ebben a destruáló zűrzavarban határozottan megmondjuk, mi és ki az iparművész és ideje, hogy a becsmélő megjegyzéseket elnémitva, biztosítsuk az iparművész becsületét. Az iparművész nem ven-

dég sehol, nem szolgálja és nem cselédjé senkinek, nem csokor-nyakkendő kárpitos és nem pályatévészett piktor, hanem egyszerűen és röviden: az iparművész önálló alkotó tényező. Munkakörét sem alárendelni, sem kisajátítani nem lehet. A mérnök az mérnök, az ügyvéd is ügyvéd, az iparművész pedig iparművész ugyanolyan joggal, ugyanakkora önállósággal és semmivel sem kisebb társadalmi szereppel. Ez az iparművész: társadalmi helyét, rangját és értékét illetően.

2. Honnan származik az iparművész és mi az iparművészet?

Ahhoz, hogy tisztán lássuk az iparművész hivatását, tisztáznunk kell eredetét. Származását nem vezethetjük le sem Piloty-tól, sem Makart-tól – ahogyan ezt legutóbb iparművészetünk védelmében egyik vezető egyéniségünk tette sok jóakarattal. De nincs sok köze a magyar iparművészetnek sem a "Schmücke dein Heim"-mozgalomhoz – sem a speciálisan német "Werkbund"-gondolathoz. És nem alapvető a magyar iparművészet szempontjából, sem Ruskin filozófiája, sem Carlyle költészete. A XIX. század "konstruktív stílusának zászlóhordozói": Pugin, Morris, Webb, Rosetti, Watts és a többi, iparművészetünk legbelsőbb lényegét illetően jelentőséggel nem bírnak – ahogyan az említett cikk szerzője állítja. – Az is nagy tévedés, hogy az első iparművészek az 1851-es londoni kiállítás után kezdtek dolgozni. Mind-ebből csak az tűnik ki, hogy sokak előtt magának az iparművészetnek a fogalma is tisztázatlan. A mi meggyőződésünk az, hogy az iparművészet a nép ősművészetében gyökerezik. Bármit neveztek is iparművészetnek a történelem folyamán, tény az, hogy őslapjait a nép fektette le. Minden kultúra elindulása iparművészetrel kezdődött: a kulturát kialakító erők legelőször a nép életesszökeinek kialakításánál bontakoztak ki. A házépítés, a szövés-fonás, a timár, a bogárnár, a fazekasmesterség, a festés és faragás mind primér iparművészeti megnyilatkozások, a mai iparművészeti ágazatoknak az ősfarmái. Ha nem ide vezetjük vissza az iparművész származását, hanem a történelem későbbi variánsaiban és eltévelyedéseiben keressük igazolását, konzekvenciáink hibásak lesznek és iparművészetünk mai és jövőendő hivatását is csak tévesen ítéhetjük meg. Miért?

Mert a képzőművészetekkel kacércodó öncélú iparművészkedésnek éppúgy nincs létjogosultsága, mint a Werkbund-gondolat szolgáló másolásának. Ha mellékutakra tért az iparművészet, vissza kell téríteni eredeti alapjaihoz, mert csak így biztosíthatjuk fejlődését. A szubjektív alap: az ember, az objektív alap: az ember szükséglete. Ebből következik, hogy az iparművészet is csak nemzeti művészet lehet. Ahogyan kulturánk kezdeténél az ős-iparművész a saját közössége szükségleteinek a kielégítéséből indult ki, úgy a ma iparművészenek is ugyanezt kell tennie a korszerű magyar szükségletek szintjén.

Ez a munka pedig mindig alkotó munka. Az "iparnemesítés", a "diszítés" nem művészet, mert sem az un. szépítés, sem a diszítés nem tartozik az alkotó tevékenység, tehát a művészet körébe. Az "ipar" szó csak azt jelzi, hogy az iparművészeti alkotások, mindig életesszökök, melyeknek előállításhoz ipari munkára is szükség van. Röviden tehát: az iparművészet a korszerű magyar életesszököket megalkotó művészet. Az életesszökök az életformákból, az életformák pedig a nemzeti sajátosságokból következnek. Ez az iparművészet helyes értelmezése és nemzeti jellegének alapja.

3. Mi az iparművész kulturális és társadalmi hivatása?

Csak a fent vázolt helyes értelmezés alapján tisztázhatjuk: mi az iparművész hivatása. Ebből pedig az következik, hogy az iparművész a kultúra alaptényezője, mert az életgyakorlat eszköze és irányítója.

Művészetének 7 ágazata magában foglalja egy nép minden kulturigényét és kulturéletének minden feltételét. Éspedig:

1. Az építőiparművész teremti meg a család, a munka, a szórakozás stb. otthonait, tehát az emberi életfunkciókat hordozó eszközöket.
2. A grafikus-iparművész teremti meg a tudományos, az irodalmi, az üzleti, a sajtó, egyszóval a szellemi és gazdasági életmagnyilvánulások eszközeit.
3. A textil-iparművész minden produktuma nélkülözhetetlen életesszö.
4. A kerámia-iparművész az étkezés, a lakásnővényzet edényeit, a ház és lakásarchitektúra részleteit alakítja.

5. Az ötvös-iparművész a kegyesség tárgyait, a fémből készült életeszközöket formálja.

6-7. A szobrász- és festő-iparművész az architektúrák komponensei.

Az iparművész kulturális hivatása tehát az, hogy a test, a szellem és a lélek, röviden: az ember életgyakorlatának eszközeit megteremtse. E munka nélkül az életgyakorlat fejlett foka elképzelhetetlen, ezért: az iparművészet a kultúrelvet alaptényezője.

Ebből következik az iparművész társadalmi szerepe. Éspedig:

Az iparművészet az életgyakorlatnak nemcsak eszköze, hanem irányítója is. A lakás, a munkahely stb. nemcsak hordozója, hanem alakítója is a benne folyó életnek. Tehát:

az iparművész a magyar izlés kialakítója és irányítója. Ezért szerepet kell, hogy kapjon (és csak ő kaphasson szerepet) minden olyan helyen, ahol a magyar izlés nevelésére alkalom nyílik. Ilyen helyek:

- a) állami, közületi, vállalati és más propagandaszervek;
- b) az ipar és a kereskedelem ellenőrzése;
- c) közhatóságoknál felállítandó iparművészeti ügyosztályok;
- d) az idegenforgalom, az ünnepek, vásárok és kiállítások irányítása;
- e) a népművészet, a háziipar, a néprajzi muzeumok és gyűjtések ellenőrzése és szervezése;
- f) a könyv- és lapkiadás, a nyomdászat, a divat, az utca, a reklám stb. ... szemmel tartása.

Az iparművész társadalmi hivatása tehát az, hogy a magyar izlés állami, közületi, vállalati stb., irányítóhelyein a vezetőserepeket betöltse.

Ime, az iparművészpálya hatalmas lehetőségei. Miért kell az iparművésznek mégis emberfeletti harcot vívni életlehetőségeiért?

4. Mi az iparművész szociális és gazdasági szerepe?

A szociális átalakulás új rétegeket emel ki a primitív emberi sorsból. A parasztság és a munkásság fel-emelkedéséről van szó. A vegyesösszetételű régi középosztályt e feltörekvő rétegek frissítik föl. A földreform, a dolgozók kiszákmányolásának megakadályozása, az álláshalmozás, a hatalmas jövedelmek megszüntetése, a tőke, a kiváltságok uralmának megakadályozása, egyszóval: a munka jogainak a biztosítása társadalmunk mai egészségtelen strukturáját lesz hivatva megváltoztatni. Az új társadalmi struktúra új életformákat szül, az új életforma pedig új igényeket, új izlést, új életeszközöket eredményez. Az iparművész feladata, hogy a szociális átalakulásban az új életeszközök kialakításával vegyen részt, tehát meg kell teremtenie a szociális iparművészetet. Ez körülbelül a következőket jelenti: – Ki kell alakítania a régi középosztály lovagvárat és kastélyt imitáló otthonaival szemben, a dolgozó magyar család háztípusát és butorait; – ki kell alakítania egyfelől a korszerű propaganda magyar grafikai stílusát, másfelől a szellemi életmegnyilvánulások, irodalom, sajtó, illusztráció stb. ... populáris grafikai eszközeit; – meg kell teremtenie az új magyar társadalom ésszerű magyar viseletét; – az exkluzív ötvösséget, a legközvetlenebb életeszközöket produkáló fém-iparművészetté kell kiszélesítenie; – a kerámia-, a szobrász-, a festő-iparművészetet minden l' art pour l' art törekvéstől meg kell tisztítani. Általában, a szociális iparművészet azt jelenti, hogy minden vonatkozása szerves kapcsolatban áll a szociális társadalom életgyakorlatával.

Ennek az új iparművészetnek gazdasági jelentősége nyilvánvaló. Az iparnak és a kereskedelemnek olyan produktumokat szolgáltat, amely az új igényeket a legolcsóbban, de a legteljesebb művészi értéknívón elégíti ki. Természetesen ennek előfeltétele az áliparművészet, a kontárgarázsdálkodás könyörtelen kiirtása. Ezenkívül az iparművész bekapcsolása olyan munkakörökbe, ahol eddig szerepet még nem kapott. Például: – karosszériák, vasuti- és villamoskocsik formaalakítása, – a piktorokodó grafikusok helyett a nyomdaiparban közvetlenül működő tipografusok, tördelők, a sajtónál a nyomdai szerkesztők stb. beállítása, – a tömeggyártással foglalkozó üzemekben az iparművész szerephez juttatása, hogy ne készülhessen egy utitáska, egy lámpa, egy háztartási eszköz sem iparművész nélkül.

Az iparművész az ipari-, a kereskedelmi életben a termelés szintjének az őre s így a fogyasztás a forgalom fokozója, tehát a gazdasági vérkeringés tényezője.

Lehet-e szóltanul tovább nézni, hogyan vész el az iparművész számára az új magyar élet ezer lehetősége? Nem kötelességünk-e felkiáltani, mi lesz veled magyar iparművész? Lehet-e közömbösen nézni, hogy a nevelés hiányosságai miatt az iparművész már eddig is számtalan lehetőséget kiengedett a kezéből s nevelésünk korszerűsítésének késlekedése miatt egyre szűkebb körre zsugorodik a szerepe. Lehet-e elhallgatni, hogy intézményeink s főleg Társulatunk még ma sem ismerte fel a változó idők világos utmutatásait s nem képes az események élére állva, vagy azt, ha kell, megelőzve az idők szellemében cselekedni? Tűrhető-e tovább az az állapot, hogy az iparművészeket ért brutális támadással szemben az illetékesek egy mellébeszélő bombasztikus előadáson és egy rossz beállítású cikken kívül, semmi hathatós eszközzel nem álltak helyt az iparművész védelmében? – Megelégedhetünk-e azzal, hogy a hivatalos ülésezések szócséplő fáradságai juttatják holtpontra a legégetőbb ügyeinket? – Lehet-e hallgatni arról, hogy éppen intézményeink érzéketlensége miatt az iparművészek legnagyobb része nem fut együtt az egyetemes művelődéssel s kikapcsolódott a nemzet szellemi vérkeringéséből?

Szabad-e tétlenül néznünk, hogy szociális helyzetének rendezetlensége, intézményeink meddő-sége miatt: az iparművészközösség számban és minőségben egyaránt holtpontra jutott?

Az új feladatokhoz új módszert, az új módszerekhez új embereket. Az iparművészet nem öncél, hanem társadalomépítő erő.

IPARMŰVÉSZ KAMARÁT

A nemzeti munka megszervezésében az iparművész is helyet kér

Legelső s legfontosabb teendő: az iparművész szociális helyzetének rendezése. Ez pedig csak az Iparművész Kamara felállításával oldható meg.

Nem mi követeljük először a Kamarát. A Magyar Iparművészek Országos Egyesületében az előkészítő munkálatok már rég megindultak, s tudomásunk szerint a MIOE egyik legfontosabb célja az Iparművész Kamara felállításának szorgalmazása.

Tehát nem óhajtunk nyitott kapukat döngetni, ellenben fel kell tennünk néhány kérdést:

1. Tudomásunk szerint az Iparművész Kamara törvénytervezetét az Egyesület elnöksége elkészítette: mi van ezzel a tervvel? Elkészült-e valóban, ha nem készült el, mire várunk még?

2. Mivel a bejelentés szerint a tervezet készen áll, miért nem ismerteti az elnökség az érdekelteket iparművészekkel?

3. Ha felterjesztette már az illetékes hatóságokhoz, miért nem tájékoztatták erről a választmányt, valamint arról, hogy a felterjesztett tervezetnek mi lett a sorsa, jelenleg hol van s elintézését illetően, milyen reményeink lehetnek?

4. Miért tartja az elnökség az egyesület tagjait bizonytalanságban, mi az oka annak, hogy hónapok óta a Kamara ügye lekerült a napirendről?

Annyit hallottunk, hogy a Kamara megvalósításának anyagi akadályai vannak. Ezt nem fogadhatjuk el olyan indoknak, aminek jogcímén az ügy elodázható lenne.

Meggyőződésünk ugyanis, hogy minden magyar iparművész tisztában van az ügy nagy horderejével. A Kamara felállítása a legsürgősebb életkérdésünk. Sem az iparművészek, sem a hatóságok nem ismerhetnek akadályt egy olyan ügyben, amelytől száz és száz magyar kultúrtényező egzisztenciája, fejlődése, a nemzet szempontjából nélkülözhetetlen erőnkifejtése függ.

Az Iparművész Kamarára nemcsak a magyar iparművészeknek, hanem az egyetemes magyar életnek is mulhatatlanul szüksége van. Ezért minden magyar iparművész meghozza a maga áldozatát s számításaink szerint a kamara megvalósításának anyagi akadálya nincs.

Hogy miért van szükség a Kamarára, bővebben nem kell részleteznünk, csak röviden utalunk a következőkre:

1. Nemzeti szempontból elsőrendű érdek az iparművészek erőnkifejtésének, teljesítőképességének a maximumra való fokozása. Ezért az érdekképviseleti rendszer felé fejlődő államformában az ipar-

művész másodrendű vagy alárendelt szerepre nem ítéhető. Tehát elképzelhetetlen, hogy az iparművészek ne önállóan, hanem a képzőművészeti kamara keretén belül kapják meg érdekképviseleti szerepvüket. Már kimutattuk azt, hogy az iparművész önálló alkotó tényező, azt is részletesen kifejtettük, hogy az iparművészet a magyar kultúra alaptényezője, tehát lehetetlen az abszolút önálló, a képzőművészetektől merőben eltérő iparművészetet a Képzőművészeti Kamara alosztályaként kezelni. Ez a megoldás az iparművészet halálát jelentené.

2. Az iparművész szempontjából a Kamara egzisztenciális kérdés és így alkotótevékenységének a feltétele. A mai kenyérharcban az iparművész védelem nélkül áll. Az ügyvédi vagy mérnöki s a többi cím csak az használhatja, aki e cím előfeltételeivel rendelkezik: az iparművész címet bárki kénye-kedve szerint felveheti, élhet és visszaélhet vele. Nyilvánvaló, hogy ez társadalmi és jogi abszurdum s az iparművész életlehetőségeinek a megőrlője. Ha egyszer a nemzet kénytelen a foglalkozási ágak védelmét, teljesítőképességének a fokozását intézményesen biztosítani, lehetetlen, hogy éppen az iparművész maradjon védelem nélkül, amikor munkaköre a nemzetépítésnek egyik alapvetően fontos tényezője.

3. Az iparművészet szempontjából, vagyis a közjogi és egzisztenciális szempontokon túl a művészeti fejlődés szemszögéből nézve a Kamarát, – hangsúlyoznunk kell, – hogy nem gondolunk a "Szervezett Muza" intézményére. Az Építészmérnöki Kamara ebből a szempontból igen nagy károkat okozott a magyar építőművészetnek, mert nem a tehetségre, hanem az oklevélre építették föl. Ha a művészetek köreit szabályozó kamarák az alkotótevétség transzcendens világában is felállítják az oklevél-sorompókat: értékrombolást követnek el. A művészeti kamarák célja nem lehet csak oklevélvédelem, hanem ugyanolyan mértékben az alkotóképesség védelmét is biztosítani kell.

IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLÁT

Az iparművész-nevelés reformja elkerülhetetlen

A mai helyzet: Az iparművészeti Iskola mai tantervével, tanítási módszerével, egész szellemével nem más mint az iparművészet elefántcsonttornya. Bármennyire értékeljük is az utolsó évek néhány reformját, az igazság mégis az, hogy az Iskola nem az életre nevel. Az órákon nagyrészt öncélú esztétizálás folyik. A növendék, aki belép az Iskola kapuján felveszi a "szent tógát" és 6 évig elzárkózik az "élet zajától". Mint a költő, akit csak rímeinek szép csengése, az írás formai szépsége érdekel s nem hajlandó a történő élet nagy problémái közé leszállni – úgy az Iskola is bezárkózik a ceruza, az ecset és a papír zárt világába s a növendék az oklevél átvétele után tanácstalanul vergődik a reaszakadó realitások között.

Az Iskola kiválóan megtanítja a ceruza, az ecset, a toll kezelését, de gyakorló-iparművészeket nem nevel. Egy-két szakosztályunk egy-két kivételtől eltekintve az iskolai nevelés még ma is a "diszitő-művészet" hibás alapelvein épül fel s nem veszi számba mindazt, amit a szociális-iparművészet fogalmával jelöltünk meg.

Az új helyzet, amibe az egész magyar iparművészet az élet alakulása, új követelményei következtében került, szükségessé teszi a következőket:

a) az Iskola mai esztétizáló szellemét, tantervét, tanítási módszerét revideálni kell s a félmegoldásokkal szemben végrehajtandók az intézet korszerűsítésének gyökeres reformjai;

b) a reform biztosítsa elsősorban is azt, hogy a helyesen és korszerűen értelmezett iparművészet szellemében folyjon a tanítás; tehát:

c) adja az Iskola az életnek azt az új iparművésztipust, amelyik – azonkívül, hogy szépen tud rajzolni – az új magyar életformák kialakításában lényeges szerepet tud vállalni;

d) neveljen az Iskola olyan iparművészeket, akik verbéli szakemberek, szakmájuk összes technikai lehetőségeit alaposan ismerik, akik anyagokban és szerkezetekben gondolkodnak;

e) neveljen az Iskola önálló embereket, akik nemcsak alkalmazásban állják meg helyüket, hanem szakmájuk önálló üzéséhez szükséges feltételekkel is rendelkeznek;

f) az Iskolától várjuk azokat az iparművészeket is, akik alkalmasak iparművészeti vonatkozású közhivatali vezetőállások betöltésére;

g) az Iskola feladata az is, hogy az iparművészet történeti kutatómunkája, az iparművészeti irodalom és sajtó feladataival szemben felkelte a növendékek érdeklődését;

h) nem feledkezhetik meg a nevelés arról sem, hogy minden iparművész egyszersmind üzletember is, tehát ismernie kell szakmája üzleti lehetőségeit is;

i) meg kell teremteni a nevelési előfeltételeit annak is, hogy az iparművész közösségi öntudattal, nemzeti célkitűzéssel lépjen ki az életbe;

j) már az Iskolában meg kell kezdeni a növendék ránevelését a helyes társadalmi magatartásra, önmaga helyes értékelésére;

k) az Iskola feladata, hogy a nemzeti művészet ideáljaival töltesse a jövő iparművészeit, (lehetetlen pl., hogy a "magyar otthon" különálló melléktantárgyként szerepeljen a tanrendben, amikor ezt kellene a nevelés gerincévé tenni);

l) végül meg kell kezdeni az Iskolának Iparművészeti Főiskolává való fejlesztését. Itt is hangsúlyoznunk kell, hogy szó sem lehet a Képzőművészeti Akadémiával való fuzióról. A főiskolává való fejlesztés éppen azért időszerű, mert a magyar iparművészet kínolta gyermekcipőit s csak két ut van előtte, vagy nagykorusítjuk vagy gyámság alá helyezzük. Ez utóbbi természetesen a magyar iparművészet halálát jelentené.

Az elmondottakkal nevelésügyünk reformjának csak vázlatos alapelveit kívántuk leszögezni. A szükséges reform minden részletét felölelő tervezethez az adatok tömege áll már rendelkezésünkre s tudomásunk szerint e kérdéssel nemcsak mi, hanem az iparművészeti nevelés jövőjéért aggódó egyik vezető emberünk is behatóan foglalkozott, akit egyébként minden tekintetben alkalmasnak találunk arra, hogy e reformok keresztülvitelében a szükséges szerepet megkapja.

Végül megjegyezzük, hogy e sorokat, nem az Iskola jelenlegi tiszteletreméltó igazgatója ellen írtuk. Mint említettük, értékeljük jószándéku reformjait. Mi azonban az iparművészet nemzeti és korszerű átértékeléséből következő generális revízió álláspontját hirdetjük, ami nemcsak az Iskolának, hanem egész iparművész életünknek megújulását jelenti. Enélkül, bármilyen jószándéku legyen is az Iskola jelenlegi igazgatója, a szükséges reformok végrehajtása egyszerűen lehetetlen.

SZERVEZETI REFORMOT

A Társulat és az Egyesület munkakörei egyesítendőik

Az Iparművész Kamara nem pótolhatja azt a munkát, amit ma az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, illetve a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete mint szakmai, ill. társadalmi szervezet végez. A Kamara közjogi intézmény, amelynek hivatása az iparművész jogi védelme s mint ilyen, szakmai, illetve társadalmi munkát nem is fejthet ki.

Más kérdés, hogy az OMIT és a MIOE a felállítandó Kamara mellett (vagy egyelőre a Kamara nélkül) mai formájában fenntartható-e s a két szervezet alkalmas-e az új társadalmi és szakmai feladatok elvégzésére. Erre vonatkozó véleményünk röviden a következő:

1. A két különálló szervezet további fenntartását az erők szétforgácsolódásának kell minősítenünk.

2. A fejlődés törvénye követeli a két szervezet munkaköreinek egyesítését. Kezdetben volt a Társulat, mint társadalmi szervezet. Az iparművész öntudat a társadalmi szervezet mellett szakmai szervezetet kívánt s megalakult az Országos Egyesület. A két intézmény, hol párhuzamos, hol ellentétes irányban futott, aszerint, hogy a társulati "tradíciók" szellemét miként lehetett összeegyeztetni az Egyesület "forradalmi" szellemével. A korszerűen átértékelt magyar iparművészet követeli a meddő ellentétek megszüntetését és az új iparművészet erőteljes és egységes szervezetének a felállítását. Csak ez lehet a fejlődés harmadik állomása.

3. Az egyesítés csak az Országos Egyesületből indulhat ki. A Társulatot mai formájában, ügyvezetésének mai szellemével és egész beállítottságával alkalmatlannak találjuk az új szervezet elvi és gyakorlati fejlődésére.

A Társulat multját bizonyos szempontokból nagyra értékeljük, de állítjuk, hogy ma már olyan tömlő, amelybe új bort tölteni nem lehet.

Viszont az Egyesület magában foglalja azokat az erőket, amelyek az új szellem, munkamódszerek és eszközök kialakítására a kor szellemében és az iparművészeti szakszerűség szempontjából képesek. Itt tömörültek – szemben a Társulat nem szakember vezetőivel és sok laikus tagjával – a kifejezetten iparművész szakemberek. Márpedig az új iparművészetet csak iparművészek alakíthatják ki. Itt lehetők fel azok a fiatal erők, akik gyakorló iparművészéletük keserves tapasztalatain át látják az iparművész problémákat. Innen indultak ki azok a munkatervek, amelyek a Társulat munkájának legpozitívabb tényei lettek. Itt született meg az Iparművész Kamara terve. Itt támadt fel a magyar iparművész öntudat, mely megillető szerepet kér és a nemzetépítésben heroikus munkát vállal. Itt található az erők, azok az iparművész-szakemberek, akik predesztinálva vannak az őrségváltásra, mert egyfelől iparművészeti alkotómunka áll mögöttük, másfelől a közösségi munkában bebizonyították rátermettségüket.

4. A MIOE volt az a kohó, amelyben kitermelődtek a továbbépítés új erői. – A MIOE-nak fel kell ismernie történelmi szerepét, mert ha ezt nem teszi, a fejlődés törvénye fog végezni vele. Akarja-e a MIOE azt, hogy kívülről jövő erők szőljanak bele azokba az ügyekbe, melyek tizenöt éves múltja jogán, kizárólag rá tartoznak? Ha nem akarja, akkor sürgősen cselekedjék. Feladatai a következők:

1. Fel kell tárnia az Iparművészeti Társulat működésének összes negatívumait. Nyilvánosságra kell hoznia a baráti megbeszéléseken már pertraktált megdöbbentő adatokat. Mindezek alapján követelnie kell a tényekből következő – magyar iparművészet jövődjét jelentő gyökeres átalakulást. És pedig az iparművészeti egyetemes szakmai és társadalmi szervezetének a felállítását.

2. Ugyanakkor vállalnia kell az Egyesületnek az Iparművészeti Iskola reformjéért, valamint az Iparművész Kamara felállításáért vivandó harcot. (A Kamaráról és az Iskola reformjáról már elmondottuk elvi álláspontunkat.)

3. Az akciót a legszigorubb belső revízió végrehajtásával kell elindítani. A MIOE volt a kohó, az új erők gyülekező helye, de ha meg akarja tenni a fejlődés következő lépését, végre kell hajtania a következőket:

a) Tudomásul kell venni, hogy az Egyesületben a belső erők felduzzadása szétfeszíti a régi kereteket. Lebirhatatlan erővel jelentkeznek azok az elszánások, melyek a magyar iparművészet teljes revíziójáért szállnak síkra.

b) Ebből következők, hogy az Egyesületben sürgősen végre kell hajtania azt az átmeneti belső átalakulást, mely személyeiben, programjában és módszereiben alkalmasakká teszik a történelmi feladat végrehajtására.

c) Fel kell tehát számolnia azokat a módszereket, melyek egy túlhaladott korszak maradványai. Ami 10–15 évvel ezelőtt jó volt, az ma már elégtelen. Fel kell továbbá váltani azokat a tisztviselőket, akik az új iparművész-konceptiót képviselni nem tudják s azokért sikraszállni nem akarnak.

d) Összefoglalva: alkalmassá kell tenni az Egyesületet az iparművészeti kfordulót előkészítő, építőharcra.

Megítélésünk szerint a történelem ezt a feladatot adta 1940-ben az Egyesületnek. Bizonyosak vagyunk abban, hogy a fejlődés útja más irányba nem vezethet.

A magyar iparművészet jövődje csakis két bázison:

az Iparművész Kamarán és

az Iparművész Szövetségen

épülhet fel. Mindkettő alapja s előfeltétele természetesen a megreformált

Országos Magyar Iparművészeti Főiskola.

Ez a tiszta és logikus felépítés biztosíthatja csak a kibontakozást. A mai rendszer fenntartása egyenlő lenne azzal, hogy az iparművészet a történelem vonatáról lekésset.

Ezért kértük az alapszabályok értelmében e kiadványunk megjelenésével egyidőben a MIOE rendkívüli választmányi ülésének összehívását.

A teendőket feltártuk, mert szent hitünk, hogy a cselekvés utolsó óráit éljük.

A MIOE rendkívüli közgyűlésének sürgősen tisztáznia kell, hogy vállalja-e az Egyesület az itt feltárt célokért az építő és tervszerű küzdelmet.

Hangsúlyozzuk, hogy középut nincs. Amit nemzeti újjáépítésébe szervesen beilleszkedő iparművész-közösség érdekében kívánunk, az nem forradalom, hanem a nemzeti kötelesség.

A következőkben lefektetjük a MIOE és az OMIT munkaköreinek egyesítéséből kialakítandó egységes iparművész-szövetkezés alapelveit.

IPARMŰVÉS SZÖVETSÉGET

Egységes új iparművész munkaközösségre van szükség.

1926: az iparművészek szakmai tömörülésének az éve. Azóta eltelt tizennégy esztendő s ma itt állunk, s a fejlődés új lépésére készülünk.

Tizennégy év küzdelme és munkássága kényszerítenek bennünket arra, hogy önmagunkba szállva elkészítsük a korszak mérlegét: helyes-e az ut, amin eddig jártunk, járunk s járnunk akarunk.

Számadást kell készítenünk, mert továbbvezető utak nyílnak előttünk. A mérleg legnagyobb pozitívuma, hogy kiérdemeltük az iparművész címet, mert tartalommal tudtuk telíteni. A mérleg másik eredménye, hogy az iparművész ma már önmagában nem állhat meg, életeleme a közösség, annál is inkább, mivel az iparművészet kilépett a "szobakulturá"-k elzártságából s társadalmi tevékenységgé lett.

A ma iparművésze többre becsüli, ha sikerül egy munkás-othont jól kialakítani, a munkás szükségleteit a kor nivóján kielégíteni, – mint a l'art pour l'art tervezés mégolyan csúcsteljesítményét.

A kor iparművésze, tehát élettartalmat akar adni elhanyagolt, elnyomott embertársának. Ez az, amit társadalmi tevékenységnek, szociális iparművészetnek nevezünk.

Az új magyar élet szempontjából – mint belügyminiszterünk mondotta – "sokmindent revízió tárgyává kell tennünk". Ezen az alapon sürgetjük az önrevíziót, iparművészetünk, eddigi módszereink, szokásaink, hibás tradícióink átértékelését. Felelősséget érzünk minden dolgozóért, az élet szépségéből kitagadott, értékeitől ma még elzárt magyarért. Az igénytelenekben tudatosítanunk kell az igényességet és életesszűközein keresztül is fokoznunk kell emberi tartalmukat. A magyar iparművészetben is meg kell indítani a minőség forradalmát.

Erre a vezérelvre kell felépíteni iparművészetünk új, egységes, aktív szervezetét.

A minőség forradalma jelenti:

- a) a Társulat mai laikus rendszerével szemben a szakemberek mindenirányú térfoglalását;
- b) az iparművészet, tudományos, művészeti, gazdasági stb. . . kérdéseinek új, szakszerű és teljes feldolgozását;
- c) a legtisztább magyar erőknél, és az új feladatokra felkészült iparművészetileg művelt, minden magyar kérdésben tájékozott szakembereknek beállítását a vezető helyekre;
- d) a mai reprezentáló szellemmel szemben a munka szellemének diadalrajuttatását;
- e) az értékek kiválasztásának új szempontjait és módszereit (kezdve az iskolai felvételi vizsgától a díjak és kitüntetések kiosztásáig);
- f) az adminisztráció, a hivatalos ügyvitel leegyszerűsítését, a szakember- és társadalomnevelő munka kifejlesztését.

Ezekből az általános irányelvekből kiindulva vázoliuk fel az új szervezet munkaalkotmányát.

Nevezzük az új szervezetet a **MAGYAR IPARMŰVÉSZEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK**.

Ismételjük: a felállítandó Kamara nem teszi fölőlegessé az iparművészet társadalmi és szakmai szervezetét. Ellenkezően az iparművész-jogok rendezése fokozottabb társadalmi és szakmai tevékenységet tesz szükségessé. – Továbbá ismételjük, hogy: a Kamara felállításától függetlenül is meg kell valósítani az iparművész-front korszerű átszervezését, az erők koncentráálásával az egység megeremelését.

I. A SZÖVETSÉG CÉLJA

1. Az iparművész egységfront megeremeltése és legteljesebb erő kifejtésének biztosítása.
2. A korszerű és magyar szempontból átértékelt iparművészet szakmai és társadalmi feladatainak megvalósítása.

II. A SZÖVETSÉG FELADATAI

1. Mindenekelőtt a közösségi munka feltételét jelentő közösségi szellem kialakítása. Első feladat gyökeresen kiirtani a mai intrikák romboló szellemét. Minden értékelésnek alapjává a munkát kell tenni, pontosabban a munkafegyelem erkölcsi és intézményes biztosítására van szükség. A mai állapot tarthatatlan. A Társulat és az Egyesület között folyó személyes harcok lehetetlenné teszik az együttműködés teljes kibontakozását. A két intézményen belül dúló intrikák lefékeznek az építőerőket. Könyörtelenül kiirtandók azok a tünetek, melyek mint fertőző góccok zavarják a közösségi munka vérkeringését. Tarthatatlan állapot, hogy a legközvetlenebb munkatársak alattomos akciókat folytatnak egymás ellen, hogy azok a becsületes és jóhiszemű alanyok, akik a közösségi életünket behálózó intrikákat és az egyéni érvényesülések taktikáit nem ismerik vagy elkedvetlenedve félreállnak, vagy pedig – mire kinyílik a szemük – "hidegre kerülnek".

Az új intézmény minden akcióját a munka-testvériség erkölcsi alapjaira kell fektetni. Ennek feltételei:

a) Olyan vezetők állítandók a szövetség élére, akiknek tekintélyét nem a cím, a rang és a pozíció biztosítja, hanem a szellemi fölény, az alázatos munka, a revidéálást nem ismerő elvhűség, a mély és őszinte magyarázat tudat.

b) Lerombolandók a "vezetők" és "vezetettek" között meredő válaszfalak. Elnök és alelnök, főtitkár és titkár nem egyéb mint: első a hasonlók között. E tekintetben elfogadjuk a Sajtó-Kamara álláspontját, amely eltiltotta tagjait a "Kegyelmes Uram, méltóztassék"-szerű alázatoskodástól.

c) A művészeti vagy más kitüntetésnek ne legyen elkülönítő, kasztosító szerepe, tehát feleslegesnek és károsnak tartjuk az érmekek külön tömörítését.

d) Végül szaporítani és rendszeresíteni kell azokat az alkalmakat, amelyek közvetlen és gátlás nélküli egyesületekben fejlesztik a barátság szellemét.

2. Erőteljes szakosztályi élet kifejlesztése a szakmai fejlődés érdekében. Az új szervezet gerince, pulpusa csakis az intenzív szakosztályi élet lehet. A szakosztályok feladata:

a) A szakma összes időszervi problémáinak napirenden tartása.

b) A szakmai munkásság mindenirányú fejlesztése.

c) Szakmai szemináriumok rendezése.

d) A szakma pályázati lehetőségeinek, kiállításainak előkészítése.

e) Általában a szakosztályokat az iparművészeti ágazatok egy-egy szellemi műhelyévé kell fejleszteni. Innen, mint autonóm egységekből induljon ki a szervezet vérkeringése.

3. Pályázatok és kiállítások rendszeres rendezése.

a) Minden szakosztálynak évenként legalább egy kiállításra és tervpályázatra van szüksége. A kiállítások és tervpályázatok nem lehetnek ötletszerűek, hanem az egyetemesen kitűzött iparművészeti fejlesztő célok tervszerű programján belül kell azokat megvalósítani. (Például egy esztendő lehetne szentelni a "Népművészet és az iparművészet" című kiállítások és tervpályázatok sorozatának.)

b) Ide tartozik a külföldi kiállítások új alapokon való megszervezése és programszerű kifejlesztése, valamint

c) vásári jellegű kiállítások korszerű reformja.

d) Meg kell szerveznie az új intézménynek a népszerű vándorkiállításokat az ország különböző városaiba, – sőt községeibe is.

e) Az állandó mintakiállítás gyökeres megújítása.

4. Az iparművészeti kutatómunka szervezett megindítása.

a) Az iparművészet szempontjából számottevő népművészeti értékek új feldolgozása. a még ismeretlen anyag felkutatása legalább olyan mértékben, – mint ahogyan Bartók és Kodály a népzene területén már elvégezték. – A feltárt anyag iparművészeti szempontból való rendezése és kiadása speciálisan a gyakorló iparművészek szükségleteinek megfelelően. –

b) Az iparművészet történeti kutatómunkájának megindítása, a magyar iparművészet történetének szakemberekkel való feldolgozása és kiadása.

c) A külföldi, főleg a keleti iparművészet szemmel tartása és magyar szempontból való feldolgozása.

5. Iparművészeti szemináriumok rendszeresítése.

a) Az iparművész-önnevelés megvalósítása, részben a szakosztályok keretében, részben az egyetemes iparművészetet felölelő közös szemináriumokban.

b) E szemináriumok feladata az iparművészetet és az egyetemes magyar (zenei, képzőművészeti, irodalmi, tudományos, társadalompolitikai stb. . .) kultúrát között az eleven kontaktus biztosítása, hogy az iparművészet mindig az események pulzusán tarthassa a kezét.

c) A mai egyoldalú és felületes szakmai élettel szemben csak a szemináriumok biztosítják az iparművész-szellemiség termő, a nemzeti kulturmunka első vonalában álló elevenségét és alaposságát.

6. Iparművész-telep felállítása. Az iparművészet szellemi intenzitását biztosító szemináriumok mellett a gyakorló iparművészetet fejlesztő művésztelepet is meg kell változtatni.

a) A művésztelep vidéken, néprajzi szempontból értékes helyen állítandó fel.

b) Ugy rendezendő be, hogy a nyári pihenés és a különleges iparművészeti ambíciók kielégítésére egyaránt alkalmas legyen.

c) A művésztelepet az elmélyülés, a zavartalan alkotómunka, az új inspirációk szigetévé kell tenni.

7. A szaksajtó és a szakirodalom kifejlesztése.

a) A jelenlegi "Magyar Iparművészet" sem szakmai, sem népszerű szempontból nem kielégítő. Ezt a lapot kell a magyar iparművészetet népszerűsítő, a nép ízlésfejlesztő orgánumává kifejlesztetni. Ugy szerkesztendő, hogy minden iparművészetet igénylő magyar ember megtalálja benne a leggyakorlatibb utmutatásokat. Azt mondhatnánk, hogy az iparművészet "színházi magazin"-jává kell átalakítanunk, ami természetesen csak a közvetlen népszerűsége törekvő jelleg, szerkesztési módszer szempontjaira vonatkozik. A lap ölelje fel az iparművészettel összefüggő életgyakorlat minden részletét. Népszerű szerkesztési módszerével találja meg az utat azokhoz a rétegekhez, amelyek ma az iparművészetrel még nem kerültek kapcsolatba. Emelje az iparművészetet a nagy tömegek érdeklődésének középpontjába. Legyen a magyar ízlés keresett és tekintélyes fóruma. El kell juttatni minden magyar fórumhoz, hivatalhoz és testülethez. tíz- és tizezrek lapjává kell népszerűsíteni. Találja meg benne a helyét minden – ma még eldugott – értékünk, tehát abszolút népszerűsége mellett, legyen fóruma a magyar iparművészet minden számottevő szakemberének.

b) A mai "Az Iparművész" c. egyesületi közlöny tekintélyes iparművészeti szaklappá fejlesztendő. Ez a lap szolgálja a szakközösség belső szakmai ügyeit, legyen egyfelől az iparművészet tudományos folyóirata, másfelől művészeti szaklapja. Ugyanakkor legyen a gyakorló-iparművészet önevelő sajtóműhelye. Itt dolgozandók fel a szemináriumok anyaga, a kutatómunkák eredményei. Egyszóval az iparművészet, esztétikai, történeti, gyakorlati, tudományos, gazdasági, szociológiai stb., stb. . . nívós szaklapjává kell fejleszteni.

c) A tengődő iparművészeti szakirodalom a szakkönyvkiadás megszervezésével fellendítendő. Az új szervezet feladata egy szakkönyv-kiadóvállalat felállítása, mely szellemi ösztönzést és anyagi alapot biztosít az iparművészeti irodalommal foglalkozók számára. Sürgősen pótolni kell az iparművészeti szakkönyvtár óriási hiányát. Iparművészeink nem rendelkeznek a legelemibb szakkönyvekkel. 50 év alatt sem a Társulatnak, sem más fórumnak nem jutott eszébe az alapvető jelentőségű magyar iparművészeti szakkönyvkiadás megvalósítása.

8. Az iparművészeti propaganda- és tanácsadóiroda felállítása. A szemináriumok önevelő munkáját, a sajtó és könyvkiadás irodalmi munkáját ki kell egészítse a propaganda és tanácsadás közvetlen, gyakorlati munkájával.

a) A propagandát ma már az iparművészet sem nélkülözheti. Az iparművészet társadalmi tevékenység lévén, meg kell találni a társadalom érdeklődését felkeltő minden eszközt. Tehát igénybe kell venni a napsajtót: meg kell szervezni az iparművészeti hírközlést és az iparművészeti reklámot.

b) Fel kell állítani az új szervezet keretében egy állandóan működő tanácsadó-irodát, ahol bárki díjmentesen szakszerű felvilágosítást kaphat iparművészeti ügyekben. A tanácsadószerv egyszersmind védelmet jelentene a kontárkodással vagy kontársággal szemben. A propaganda és a tanácsadó-iroda feladata, hogy az ún. műpártolók szűk körét kiszélesítse s az egész felvevőpiacot műpártolóvá tegye.

9. A kereskedelem iparművészeti ellenőrzése. Az iparművészeti behozatalnak és kivitelnek át kell menni az új szervezet értékmérő szűrőjén. Ez a terv ellenőrizné az iparművészeti cikkek forgalombahozatalát, az iparművészet összes, kereskedelmi ágazatait, a minőség megővése érdekében. Idetartozna a háziiparral foglalkozó kereskedelem művészeti ellenőrzése is.

10. Az ipar és az iparművészet kapcsolatainak megerősítése és ápolása. Nem elég, ha "műiparos" tagokat "nyilvántart" az új szervezet, mert a feladat az, hogy az iparművészterdekeket a Szövetség az ipar egész területén érvényesítse. Evégből nemcsak a "műiparosok", hanem minden olyan iparvállalat és műhely beszerzendő -, amely az iparművészet szempontjából bármilyen vonatkozásban számításba jöhet. - E beszerzés célja, hogy az egyes vállalatok és műhelyek az iparművészekkel közvetlen kapcsolatba kerüljenek és felismerjék az iparművész-szakemberekben rejlő lehetőségeket.

11. A magyar iparművészek külföldi kapcsolatainak kiépítése. Ide tartoznak: külföldi ösztöndíjak alapítása, - külföldi tanulmányutak megszervezése s - különösen Kelet iparművészetének helyszíni tanulmányozása s ugyanígy a magyar iparművészet megismertetése.

12. Iparművész-munkaközvetítés.

III. A SZÖVETSÉG MUNKAALKOTMÁNYA

Az új szervezet alkotmányát "érdekképviselési" alapon kell felépíteni, azaz biztosítani kell az egyes szakosztályok és munkacsoportok képviselését a vezetésben.

Az alább táblázatosan ismertetett munkaszervezettel kapcsolatban megjegyezzük a következőket:

1. A Szövetség elnöke, csakis iparművész-szakember lehet.

2. A szövetségi ügyek vezetését az elnök mellett három ügyvezető intézi, egy szakmai, egy társadalmi és egy gazdasági ügyvezető. A magyar iparművészet összes ügyeit és munkaköreit magában foglaló új, egységes szervezet ügyvezetését egyetlen ember már nem intézheti, hiszen már ma is az a helyzet, hogy a MIOE ügyvezető-alelnöke annyira túl van terhelve, hogy a legjobb indulattal sem képes minden vonatkozásban helytállani. Ezenkívül az a tény, hogy az ügyvezetés 3 ember kezébe kerül, mentesíti az ügyvitelt a személyes egyoldalúságtól és elfogultságtól is.

3. A szervezet két osztályra oszlik: a szakművészeti és a társadalmi osztályra. Az előbbi foglalná magában a mai Egyesület kibővített munkaköreit, az utóbbi a mai Társulat megreformált munkaköreit.

4. A két osztály mindegyike szakosztályok keretében bonyolítaná le feladatait. Éspedig:

A szakmai osztály tagozatai: a) építő-, b) grafika-, c) kerámia-, d) textil-, e) ötvös-, f) szobrász-, g) festő-iparművészeti szakosztály.

A társadalmi osztály tagozatai: a) ipari-, b) kereskedelmi-, c) népművészeti-, d) műpártoló- alosztályok.

5. A Szövetség közös munkaköreinek a szervei a bizottságok. Éspedig:

1. Szakosztályi bizottság.

2. Kiállítási- és tervpályázati bizottság.

3. Szemináriumi bizottság.

4. Sajtó és könyvkiadó-bizottság.

5. Propaganda- és tanácsadó-bizottság.

6. Ifjúsági bizottság.

7. Pénzügyi bizottság.

6. E bizottságok összesége - mint a Szövetség "érdekképviselési" szervei - alkotná a mai "választmányt" helyettesítő szövetségi tanácsot.

IV. A SZÖVETSÉG ADMINISZTRÁCIÓJA

Tekintettel arra, hogy a munka leegyszerűsítése és a költségek kiméltése alapján kell lebonyolítani, elgondolásunk a következő.

A Kamara megvalósítása esetén feleslegesnek tartjuk egy kamarai és egy szövetségi iroda fenntartását. Nem látjuk technikai akadályát annak, hogy e két, egyébként önálló szerv közös helyiségben, közös ügykezelői irodában bonyolítaná le adminisztrációját.

Ezzel ugyanis elérnék a következőket:

1. A helyiségbérlet és az alkalmazottak fizetése majd a felére csökkenthető.
2. A kamarai- és a szövetségi iroda egy helyen lévén, biztosítva volna az iparművész-ügyeket intéző hivatal centralizálása.
3. A Társulat mai helyiségeik, úgy a Kamara, mint a Szövetség (valamint a kiállítási csarnok) központi elhelyezését biztosítanák, addig is, amíg az iparművészet saját székháza meg nem épül.

V. A SZÖVETSÉG TISZTSÉGEI

1. A Szövetség minden egyes tisztsége iparművész-szakemberrel töltenőd be.
2. A tisztségek viselői a saját munkakörülkért – fegyelmi eljárás terhével – felelnek.
3. A tisztségviselőknak a több munkán és a nagyobb felelősségen kívül, semmi előjoguk nincs.
4. A teljes munkaidővel dolgozó tisztségviselők fizetést kapnak.

VI. A SZÖVETSÉG SZERVEZETE

ELNÖK

Szakmai ügyvezető	Társadalmi ügyvezető	Gazdasági ügyvezető
----------------------	-------------------------	------------------------

SZÖVETSÉGI TANÁCS

Hét szövetségi intéző bizottság

Tizenegy szövetségi szakosztály

SZAKMAI OSZTÁLY

TÁRSADALMI OSZTÁLY

Budapest, 1940 augusztus hó.

Csaba Rezső – Juhász László – Szűcs Pál

A MIOE elnökségéhez intézett levél szövege:

Alulírottak f. hó 31-én tartott megbeszélésünk elhatározása alapján, arra kérjük a tek. Elnökséget, hogy sürgősen hívja össze a MIOE választmányi ülését (legkésőbb aug. 14-ig).

Egyben bejelentjük, hogy a választmányi ülésen, megbeszélésünk határozatainak előterjesztésével Szűcs Pált, Juhász Lászlót és Csaba Rezsőt biztuk meg. Kérjük napirend előtti felszólalásokat a tárgyszorozatba felvenni.

Budapest, 1940 július hó 31-én.

Horváth Endre s. k. ,

Uray Zoltán s. k. ,

Tálos László s. k. ,

Schubert Ernő s. k. ,

Juhász László s. k. ,

Csaba Rezső s. k. ,

Flach János s. k. ,

Belányi János s. k. ,

Farnadi Frigyes s. k. ,

Daday Ferenc s. k. ,

Varga Mátyás s. k. ,

Szűcs Pál s. k. ,

